

Zaterdag 13 januari 1917 – ochtendeditie

Belgische nota aan de Verenigde Staten.

Parijs, 12 januari. Tegelijk met het antwoord der geallieerde regeringen heeft Briand aan de gezant der Verenigde Staten een afzonderlijke nota der Belgische regering overhandigd.

De Belgische regering uit haar diepe erkentelijkheid jegens het Amerikaanse volk; ze voegt evenwel aan die betuiging toe, dat president Wilson schijnt te geloven, dat de in twee kampen verdeelde mensen hetzelfde oorlogsdoel nastreven. België kan, helaas, als voorbeeld dienen, dat deze zienswijze geheel onjuist is. België heeft nooit, gelijk de centrale mogendheden, naar veroveringen gestreefd. De barbaarse wijze, waarop de Duitse regering het Belgische volk heeft behandeld en nog behandelt is in strijd met de veronderstelling, dat Duitsland bereid is in de toekomst de rechten der zwakke volkeren, welke het onophoudelijk met de voeten heeft getreden, te waarborgen. Sedert de door Duitsland ontketende oorlog Europa begon te teisteren, hebben de regering en de koning met blijdschap en vertrouwen kennis genomen van de verzekering, dat de Verenigde Staten zich beijveren mee te werken aan de maatregelen, welke na de oorlog zullen worden genomen, om de kleine naties tegen geweld en verdrukking te beschermen en te waarborgen. Voor het ultimatum van Duitsland wenste België niets anders dan in vrede met al zijn naburen te leven en het kwam nauwgezet de plichten na, welke de onzijdigheid het oplegde. Hoe is het door Duitsland beloofd voor het vertrouwen, dat het in zijn nabuur stelde!

Plotseling is, zonder enige aannemelijke reden de onzijdigheid van België geschonden en het grondgebied bezet. De rijkskanselier moest in de rijksdag deze schending van het recht erkennen als een

onrechtmatige daad en belofde, dat alles zou worden hersteld, doch de Duitsers hebben, na het Belgisch grondgebied te hebben bezet, ten opzichte van België de regels van het volkenrecht niet in acht genomen, noch de bepalingen van de Haagse Conventie; ze hebben België even zware als willekeurige belastingen opgelegd, de hulpbronnen van het land doen opdrogen en moedwillig de nijverheid vernield, gehele steden verwoest, tal van bewoners ter dood gebracht of in de gevangenis gezet, en terwijl zij, zelfs onder deze omstandigheden, luid hun verlangen om een einde te maken aan de oorlogsgruwelen verkondigen, gaan zij voort met hun gruwelen, door de Belgische werklieden bij duizenden in slavernij weg te voeren. Als er één land is, dat het recht heeft te zeggen, dat het de wapens heeft opgenomen, om zich te verdedigen, dan zeker België, dat gedwongen werd te vechten of zijn eer te verliezen.

België verlangt vurig, dat er een einde zou komen aan het ongehoorde leed der bevolking, maar het kan slechts een vrede aanvaarden, welke het de volledige politieke en economische onafhankelijkheid teruggeeft en de onschendbaarheid verzekert van het koloniaal gebied in Afrika, terwijl het tevens een billijke schadevergoeding eist en zekere waarborgen voor de toekomst.

De Belgische nota uit tenslotte de hoop, dat er een einde zal komen aan de langdurige oorlog en dat de Verenigde Staten zullen opkomen voor België, het onschuldige slachtoffer van de eerzucht en hebzucht der Duitsers, dat recht heeft op een plaats, welke het toekomst krachtens zijn onkreukbaar verleden, de moed van zijn soldaten en zijn trouw aan de eer.

De deportaties in België.

Havre, 12 januari. Volgens hier ontvangen inlichtingen zijn zoeven ongeveer duizend spoorwegarbeiders uit Mechelen weggevoerd.

Een andere groep van zowat 800 werklieden bij hetzelfde bedrijf zal op 16 januari worden gedeporteerd. Op die dag zullen ook uit de dorpen in de buurt van Mechelen de daartoe in aanmerking komende mannen worden weggevoerd.

Londen, 12 januari. Hier zijn telegrammen ontvangen over protestvergaderingen in tal van Zweedse steden gehouden tegen de wegvoering van Belgen. In die te Stockholm heeft Brantling gesproken. Ook de nationale raad van de Noorse arbeiderspartij zal in zijn eerstvolgende vergadering over de deportaties spreken.

Vluchtelingenkamp te Ede.

De heer Hugenholtz (S. D. A. P., Weststellingwerf) stelt de volgende vraag aan de minister van binnenlandse zaken:

Is de minister bereid, de sloping van het vluchtelingenoord te Ede te doen schorsen, totdat de kamer bij de behandeling van het vijfde hoofdstuk der staatsbegroting voor 1917 gelegenheid zal hebben gehad over deze zaak met de minister van gedachten te wisselen?

De minister van binnenlandse zaken antwoordt daarop het volgende:

Met het afbreken van barakken, ten einde deze over te brengen naar Nunspeet, is reeds een aanvang gemaakt. Verdere afbraak van barakken zal voor de behandeling van Hoofdstuk V niet plaats hebben.

Zaterdag 13 januari 1917 – avondeditie

De schending der Belgische neutraliteit (ingezonden).

Het doel, waarmee de “Vossische Zeitung” in dit tijdsgewricht nogmaals de legende heeft opgedist als zouden reeds op 1 augustus 1914 Franse troepen op Belgisch grondgebied verschenen zijn, is duidelijk: het komt er op aan de Duitse annexatiebegeerten aan te moedigen.

Vanwege een blad als de “Vossische Zeitung” kan een dergelijk streven, gesteund door dergelijke middelen, dan ook niemand bevreemden.

Uit het ingezonden stuk in de “Nieuwe Rotterdamsche Courant” van 11 januari, blijkt evenwel, dat zelfs in Nederland door sommigen nog steeds de deur wordt open gehouden, langs waar de twijfel kan binnen sluipen.

Oorlogslegenden zijn taai; ten bewijze het feit, dat er nog steeds Belgen zijn, die aan de onzin geloof hechten, als zouden Duitse troepen bij de inval in België over Nederlands grondgebied getrokken zijn.

Mag ik er dan ook op wijzen, dat waar de inzender van het stuk in de N. R. C. beweert, dat aangaande het verschijnen van Franse soldaten op 1 augustus, in België, reeds eerder van Duitse zijde dergelijke mededelingen zijn gedaan, welke, voor zover ons bekend, tot dusver niet zijn weerlegd, de schrijver blijkbaar over geen voldoende materiaal beschikt.

Zo is het opmerkelijk dat, waar hij het heeft over de brochure van dr. R. Graszhoff: “Belgiens Schuld, zugleich eine Antwort an prof. dr. Waxweiler”, de inzender niet weet dat sindsdien, en wel in april 1916, een boek van Em. Waxweiler is van de pers gekomen: “Le Procès de la neutralité Belge (Réplique aux accusations)”, waarvan

het hoofdstuk “Dernières Paroles” aan de weerlegging der brochure van dr. R. Graszhoff is gewijd.

Dernières Paroles, treffende woorden inderdaad, daar onder deze titel de laatste bladzijden verschenen zijn, welke de betreurde Waxweiler met een zo rustig gemoed en helder inzicht ter verdediging van zijn belasterd land geschreven heeft.

Ik beschouw het zelfs als een daad van piëteit tegenover de nagedachtenis van die uitmuntende man, de schrijver van het ingezonden stuk uitsluitend te verwijten naar de bladzijden van Em. Waxweiler over de brochure van dr. Graszhoff.

De 4e augustus werd nog door de Franse minister van oorlog geschreven:

“L’Allemagne va tenter par de fausses nouvelles de nous amener à violer la neutralité belge. Il est interdit rigoureusement et de la manière la plus formelle, jusqu’à ce qu’un ordre contraire soit donné, à toutes nos troupes, de pénétrer, même par des patrouilles ou de simples cavaliers sur le territoire de la Belgique, ainsi qu’a tout aviateur de survoler ce territoire. Un ordre contraire ne sera d’ailleurs donné que lorsque le G. Q. R. se sera entendu avec le gouvernement belge.” (Getekend: Messimy).

Duitsland had zijn nota aan de Belgische regering gezonden de 2e augustus; het Belgische grondgebied werd de 4e augustus door de Duitse troepen geschonden, en slechts die dag richtte België zijn beroep tot de garanderende mogendheden.

Ik zou hier ter weerlegging van de verklaringen, waarop dr. Graszhoff steunt, gans het verslag moeten overschrijven, dat het Frans hoofdkwartier op verzoek van Em. Waxweiler opgesteld heeft.

Maar het bedraagt 4 blz. van zijn boek. Ook zal ik mij beperken tot het samenvatten van de besluiten, waartoe de schrijver van dit verslag komt, na tot in hun geringste bijzonderheden de verklaringen onderzocht te hebben van de in Duitse gevangenschap geraakte Franse soldaat, aan wiens woorden door de inzender van het hier gewraakte stuk een zo grote betekenis wordt gehecht.

Het verhaal van de cavalerist Cochard benadert in geen enkel opzicht de werkelijkheid, behalve wat de datum betreft, waarop zijn regiment zijn garnizoen verlaten heeft en wat de richting aangaat, die het regiment bij het uitrukken genomen heeft. Het verhaal wemelt van datum- en naamverwarringen: Saint-Laurent-sur-Othain wordt Saint-Laurent bij Aarlen, dat niet bestaat. Er zijn feiten, die in hun geheel uitgevonden zijn; zo is het dat de weg Bazeilles-La Chapelle-Bouillon, langs dewelke het 28^e dragonders in België zou gekomen zijn, op een afstand ligt van 25 km van de weg die door dit regiment werkelijk gevolgd werd (Montmedy-Avioth-Bellefontaine). Zelfs kan er van geen verwarring sprake zijn, waar Cochard beweert, dat zijn regiment de 31e juli te Bouillon ingekwartierd werd, want volgens het verslag van de luitenant-kolonel van het 28e dragonders is er nooit een afdeling van dit regiment door Bouillon getrokken.

En zie hier een nog meer typische bijzonderheid:

“L’inexactitude des ses renseignements s’étend jusqu’à ses fonctions : affecté comme cycliste au 3e escadron du 28e dragons il n’a jamais été à cheval dans le rang, ainsi qu’il le laisse entendre.”

Wat nu zijn bewering betreft, dat toen de grens de 31e juli 1914 overschreden werd, zijn regiment door een Belgische brigadier en 4 gendarmen te paard opgewacht werd, die de troep naar Bouillon brachten, geldt het hier noch min noch meer dan de aantijging als

zou België zelf de Franse troepen tot schending van zijn grondgebied uitgenodigd hebben.

Welnu, men moet lezen, ook in het boek van Waxweiler wat hij schrijft, naar aanleiding van de opstelling der Belgische legerdivisies bij het uitbreken van de oorlog. Daaruit blijkt, dat zelfs na ontvangst van de Duitse nota, de 2^e augustus, het bevel gegeven bleef, “aan de posten, die zich aan al de grenzen bevonden het vuur te openen op elke vreemde troep, die in België zou komen.”

Het was slechts tijdens de nacht van 3 op 4 augustus, toen men de zekerheid had, dat het Duitse leger in België zou vallen, dat het opperbevel aan de militaire gouverneurs het bericht zond de bewegingen van Franse troepen op het Belgisch grondgebied niet meer als een schending van de onzijdigheid te beschouwen.

Trouwens in zijn boek “La Belgique neutre et loyale” had Em. Waxweiler reeds geschreven, en men weet, hoe hoog hij bij Koning Albert stond aangeschreven, zodat hem wel geen enkel geheim in verband met de kritische toestand kan verborgen zijn gebleven: “l’appel du gouvernement à la coopération militaire des forces anglaises, françaises et russes est partie après la violation du territoire, alors que l’armée belge combattait déjà. Et je sais de source autorisée, - j’en donne ma parole d’honneur, - qu’à ce moment là les angoisses étaient grandes dans les sphères dirigeantes de Belgique lorsqu’on s’interrogeait sur ce qu’allait être la réponse de Londres¹.”

¹ La Belgique neutre et loyale, blz. 17.

Ik besluit dan ook met de inzender van het stuk: “Het scheen ons niet onbelangrijk deze gegevens in herinnering te brengen. Wellicht kunnen zij ook tot nader onderzoek aanleiding geven.”

Met dit verschil evenwel, dat hij zijn stuk geschreven heeft, steunend op een brochure, die sinds lang is weerlegd geworden op een wijze, waaraan niemand sindsdien afbreuk heeft gedaan.

Men kan na lezing van “Le procès de la neutralité Belge” de eerlijkheid waarmee België bij het uitbreken van de oorlog de verplichtingen der neutraliteit heeft hoog gehouden, nog slechts in twijfel trekken met het vooropgezet plan zijn hoogste rechten op herstel en onafhankelijkheid te ondermijnen.

Julius-Holz Jr.